

ročník I.

neděle 11. dubna 2021

Bradlecká Lhota * Pamětní pohár z turnovského muzea
Nová naučná stezka v Semilech * **Josef V. Směšný – Barnet**
Vyhořelá škola v Pěnčíně – Huti * Architekt a stavitel Ladislav Čapek
Rekonstrukce Vratislavické kyselky * Vražda v Českém ráji * **Václav Čtvrtek**

Rovensko – naše slavná Jablkoň a Truba

Ctěný čtenáři!

Vypnul jsem kamínka a zimní kabáty uložil do skříně.

Z žaludů dubu bílého, které jsem jako každý rok nasbíral ve Stromovce, vzešly mně tři stromečky. Rozsadil jsem je. Zabroukal bych jim k tomu skladbu *V nový život*, ale nemůžu si vzpomenout na motiv.

Zítra končí nouzový stav. Nic nového jsem se během něj nenaučil. Neztloustnul jsem ani o kilo a alkoholu doma moc nebylo. Pochoval jsem dva kamarády – jeden byl přímou obětí kovidu, druhý nepřímou. Narozeniny jsem s přáteli

neoslavil a ani jediný svátek, který katolíkům toleruji – Velikonoce.

Ale to nevadí, přátelé počkají a já si dnes zajdu koupit do lahůdek dvacet deka vajíčkového salátu.

Tož, v nový život! *f.*

geopark český ráj

Bradlecký potok aneb oblíbené povídání V. Zieglera na duben

Ves, které se říká Bradlecká Lhota, je vzdálena po silnici asi 2,5 km od městečka Železnice. Ovšem označení „ves“ si vůbec nezaslouží, protože je to místo krásné s řadou krásných roubených staveb a nádhernou lidovou plastikou Nejsvětější Trojice Boží a navíc se připomíná už v roce 1395. Takže určitě tu stála už o několik let dříve.

Kolem obce, na polích, byste našli i krásné acháty, jaspisy, křišťály i ametysty a nad obcí se vypíná čedičový suk (bývalá sopka) s nadmořskou výškou

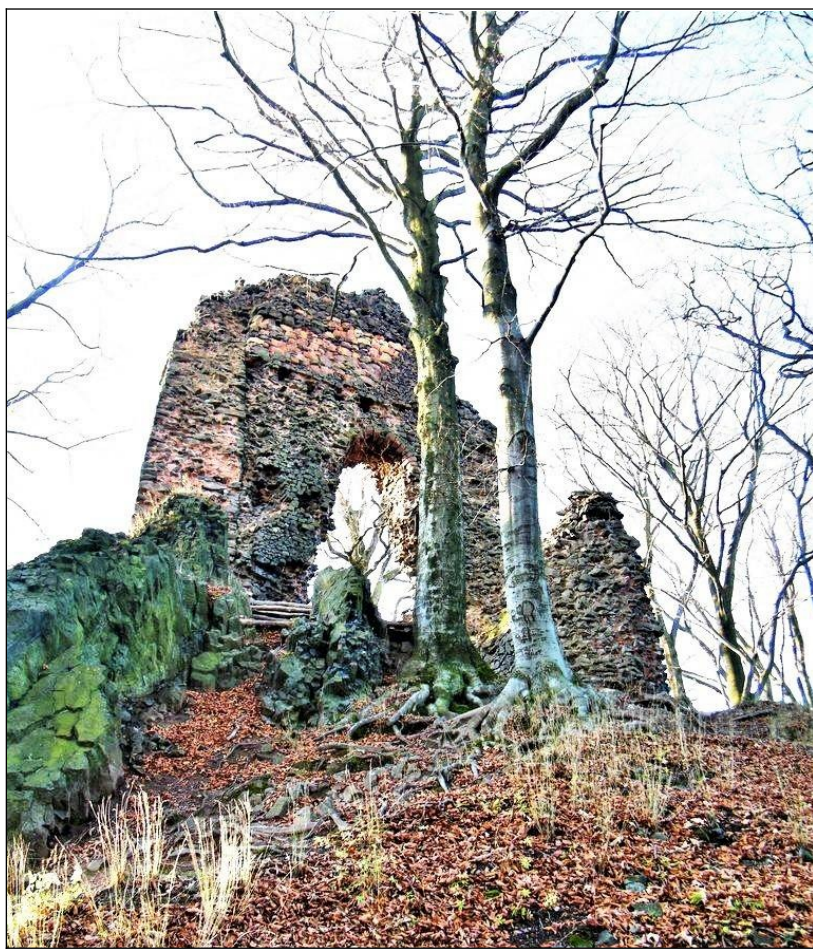
502 metrů. Má jméno Bradlec, stejně jako ho má i zřícenina hradu, který zde byl založen na počátku 14. století rodem Markvarticů. Z hradu se zachovala zřícenina hranolové věže a na pro-tějši skále část zdiva z bývalého paláce. Na té zřícenině je vidět, jak pomíjivá je lidská práce a pýcha, neboť čedič a jeho komínová brekcie, ač také zvětrávají, jsou tu miliony let. Přesně to říci neumíme, ale určitě to bude tak kolem 10 milionů.

A chce se mi říci, že je dobře, že zvětrávají, neboť jsou zdrojem mnohých

pěkných nerostů.

Totíž, na západním úpatí hory Bradlec teče ve zdejší nivě Bradlecký potok a právě v jeho náplavech se ty nerosty často dají nalézt, a jsou mezi nimi i překrásné české granáty tmavě červené barvy – pyropy. Jen to chce se trochu v tom potoku máchat a rýžovat. Ten potok teče od místního koupaliště a nejlepší polohy jsou tak kolem padesáti metrů od koupaliště. Ale i dále a samozřejmě blíže.

Na hoře Bradlec je také starý, částečně zarostlý stěnový lom, založený v komínové brekci. Byl založen při úpatí kóty

nedaleko obce a těžil se v něm stavební kámen, kterého bylo zapotřebí při různých stavbách na hradu, v obci i k udržování místních cest. Kromě čediče je v lomu odkryta i komínová brekcie čediče na styku s usazeninami karbonu a permu, a právě ona je zdrojem nejen zmíněných českých granátů, ale také dalších nerostů, porcelanitů (teplem lávy vypálených jílovců a pískovců) a jejich nerostů.

Jak lom, tak i potok jsou mimořádně zajímavé geologické a mineralogické lokality, a to i národního významu. Za návštěvu určitě stojí.

o Václav Ziegler

Foto: Interregion Jičín, Turistika, Petr1888, Hotel.cz

Turnovské muzeum představilo další exonát – pamětní pohár

Za oddělení výtvarného umění a zpracování drahých kamenů jsme vybrali pozoruhodný, přesto poněkud opomíjený exponát z naší Klenotnice, 38,5 cm vysoký pamětní pohár, zhotovený v roce 1928 v turnovské šperkařské škole k sedmdesátinám Matěje Koťátka (1858–1935), bývalého starosty a významné osobnosti Turnova. Je to válcovitá nádoba s kónickou projmutou patkou a víčkem s křišťálovou úchytkou. Válcovité, mírně projmuté tělo tohoto klenotu je vybroušeno z hnědošedého obecného opálu, původem ze Slovenska. Zčásti je kryje tepaný a cizelovaný stříbrný plášť osazený granáty, heraldickou rytinou v křišťálu a zdobený ornamenty a nápisy.

Z výtvarného hlediska určujícím prvkem jsou ale čtyři rytiny v křišťálu v dolní části poháru nad patkou. Rytý dekor na stříbrném plášti, s národními motivy a symboly vzdělání a práce, míru, lásky (lev s lipovou ratolestí, sova s knihou...) můžeme ze slohového hlediska označit za art-déco, čtyři křišťálové intaglie komponované do oblouku a přisazené k válcovému tělu poháru však pohár řadí k rondokubismu. Osobitě české interpretaci kubismu, do jehož krystalicky „hranaté“ struktury vnesli někteří čeští architekti oblouk, půlkruh a kruh. Však se tomuto stylu říká také obloučkový kubismus, nebo styl Legiobanky podle Gočárovovy stavby v Praze (1921-23), jejíž fasáda a interiéry jsou učebnicovou ukázkou tohoto směru. Je proto příznačné, že i náš pamětní pohár navrhl architekt – Josef Řehák – v té době profesor odborného kreslení ve šperkařské škole. Turnovské šperkařské škole svěřila návrh a realizaci poháru zdejší firma na provaznické výrobky *Dr. Fotr, Boháček a spol.*, s níž byl Matěj Koťátko v dlouholetém obchodním styku, jak nás informuje text na víku poháru. Na lunetových křišťálech jsou ženské polopostavy – personifikace čtyř ročních dob, oblíbené a vcelku běžné téma

tehdejších rytců kamenů a skla. Zato malá heraldická intaglie stojí za rozluštění. Je na ní dvouhlavá habsburská orlice se štítem na hrudi. V jeho poli vidíme ozubené kolo a hrst konopného rouna, z něhož turnovská provazárna vyráběla široký sortiment provazů, lan a popruhů. Nad štítem je vyryta busta boha obchodu Merkura s okřídlenou přílbou, hůl obtočená hady – antický caduceus, jenž rovněž náleží Merkurovi jako odznak posla bohů. Vpravo od busty vyčnívá kotva, symbol zámořského obchodu. Pod štítem se vine nápisová stuha s nám již

zřejmými iniciálami *F.B. & Co.* Značka rytce R napovídá, že jejím autorem byl turnovský Jaroslav Roubíček, specialista na heraldickou glyptiku. Návrh a provedení poháru bylo svěřeno turnovské škole nejen pro vysokou výtvarnou a uměleckořemeslnou úroveň jejích pedagogů.

Školní expozice kupříkladu získala na pařížské výstavě Dekoratívních umění v Paříži 1925 Velkou cenu. Pro osazenstvo školy to bylo také vyjádření vděku za pomoc, jíž se řediteli Maškovi dostalo od starosty Koťátka ve věci výstavby školní budovy (1908-10). Téměř čtvrt století se totiž výuka žáků této v Evropě unikátní instituce odbývala v improvizovaných prostorách obecního domu Slávie nebo v chlapecké škole na náměstí. Stavbu budovy výhradně pro odbornou školu a vyhovující jejím potřebám se v městské radě podařilo Koťátkovi prosadit až pod pohružkou rezignace a nových obecních voleb.

Konečně se tak dostáváme k samotným autorům poháru, které zmiňuje nápis rytý na vnitřní stěně patky: Navrhl J. Řehák, provedli J. Bezemek, F. Kulhánek, P. Homola, F. Valeš. O Řehákovi jsme se již zmínili, tak jen krátce k těm ostatním. Prof. František Kulhánek vyučoval v té době cizelování (později vedl stříbrnické oddělení), Pavel Homola byl dílovedoucím v brusírně, František Valeš byl dílovedoucím ve zlatnickém oddělení. Rytiny v křišťálu však neprovedl tehdejší učitel Karel Tuček, jak by se dalo čekat. Byl zřejmě zaměstnán prestižní realizací velkého Svatováclavského poháru z křišťálového skla podle návrhu prof. Josefa Drahoňovského. Pout' českých katolíků do Říma a dar papeži Piu XI. v roce Svatováclavského milénia 1929 měly zlepšit pošramocené vztahy mladé republiky s Vatikánem. Intaglie s personifikacemi čtyř ročních dob tak vytvořil Josef Bezemek, pozdější ředitel školy, tehdy ovšem teprve čerstvý absolvent pražské UMPRUM. Pro úplnost dodejme, že poničený pohár restauroval v roce 1980 opět učitel turnovské šperkárny, stříbrník Jiří Chval.

○ Miroslav Cogan, Muzeum Českého ráje v Turnově

* Kulturní centrum Turnov oznámilo, že ani dubnové číslo časopisu *Hlasy a ohlasy Turnovska* nevyjde.

lomnice n. p.

* I když je rok 2021 pro města a obce ekonomicky velmi komplikovaný, investičně bude v Lomnici velmi bohatý – 90 milionů korun investic nad rámec běžné údržby jsou tomu dokladem. Ve valné většině se jedná o dotované projekty, jejichž příprava byla zahájena v dřívějších letech a díky „pobídkám“ státu nebo EU byla jejich realizace podpořena nyní, informoval místostarosta Zdeněk Rajm.

Z pohledu památek už ale bude tento rok chudší, spoustu projektů už do rozpočtu nebylo možné zahrnout. V každém případě bude alokace dotace z *Programu regenerace městských památkových rezervací* a zón ministerstva kultury většinově čerpána na projekty jiných investorů – pokračování obnovy fasády kostela sv. Mikuláše z Bari na Husově náměstí realizovaná farností a oprava verandy

Bártovy vily prováděná majitelem nemovitosti. Město přispívá dle povinného schématu dotačního titulu 10 procenty nákladů, jedná se o celkovou částku 71 tisíc korun.

semily

*** Nová naučná stezka představí chráněné území NATURA**

Naučné stezky, které v posledních letech vznikají napříč celou republikou, patří bezesporu mezi nejzábavnější formy vzdělávání i aktivního poznávání přírody. Jedna taková v současnosti doplnila stezku pro pěší i cyklisty podél řeky Jizery v Semilech a je určena především pro rodiče s dětmi. Stezka má pět zastavení, včetně tří interaktivních naučných cedulí. Jednotlivá zastavení jsou orientována na informace o řece Jizeře, místní fauně a flóře a nechybí na nich ani hravé prvky pro děti.

Na jednotlivých interaktivních tabulích můžeme najít například pexeso s motivy stromů, tabuli znázorňující biotop řeky i s živočichy a mezi nejzajímavější prvky stezky patří tabule se zvuky ptáků. Naučná stezka navazuje na nově vybudovanou Bítouchovskou lávku. Interaktivní tabule zpracovala firma Lesní svět, která stojí za realizací nedávno otevřené naučné stezky na nedalekém Škodějově.

* Vzhledem k současnému dlouhodobému uzavření semilského muzea bylo rozhodnuto o prodloužení výstavy Bílá místa konce války nejméně do 25. července.

Prodlouženy byly i další výstavy:

Výtvarné umění ze sbírek semilského muzea – do 25. dubna 2021

Šedesát let semilského muzea – do 30. května 2021

Jindřich Štreit – Mezi snem a skutečností – do 30. května 2021

Příběhy pokladů půd a depozitářů.

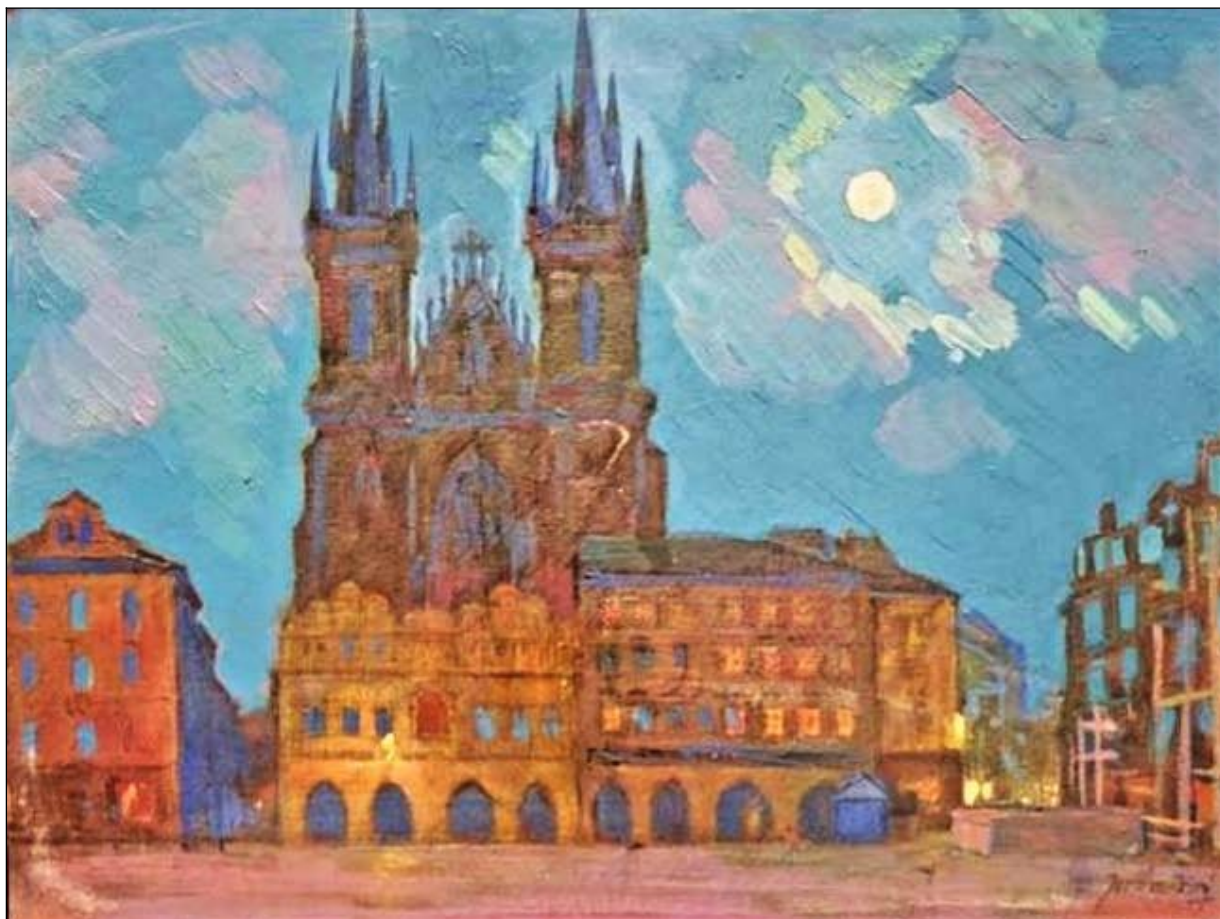
Nález z půdy semilské radnice I

V roce 2020 získalo semilské muzeum možnost obhlédnout prostory půdy staré semilské radnice z roku 1874, kde se nacházela směsice zaprášených předmětů, které tam jako nepotřebné uložili úředníci za posledních několik desítek let.

Vypadalo to, že zřejmě již přebraná a nikomu se nehodící halda obsahuje směs čehosi bezcenného, nedůležitého. Mezi špinavými reprodukcemi obrazů, fotografií Ivana Olbrachta a komunistických státníků a starých gramodesek coby hudebního doprovodu k hlášení místního rozhlasu, se přece jen několik

cennějších věcí najít podařilo. Všechny zde odložené předměty byly pokryty směsicí prachu a sazí z komína, a tak jsme jejich dle našeho základního posouzení tu hodnotnější část přenesli do muzejní dílny k očištění a dalšímu prozkoumání.

Byl mezi nimi i obrázek s dobově oblíbeným motivem Staroměstského náměstí s Týnským chrámem podepsaný „Jos. Směšný“. Signatura by mohla pro člověka nezběhlého ve výtvarném umění působit dojmem, že autor obrázku zvolil bizarní pseudonym. Avšak nikoliv, autor tohoto dílka se tak skutečně jmenoval, avšak v pozdějším tvůrčím období používal upravený pseudonym: J. V. Barnet. Kdo že byl onen malíř a kdy obraz vznikl?

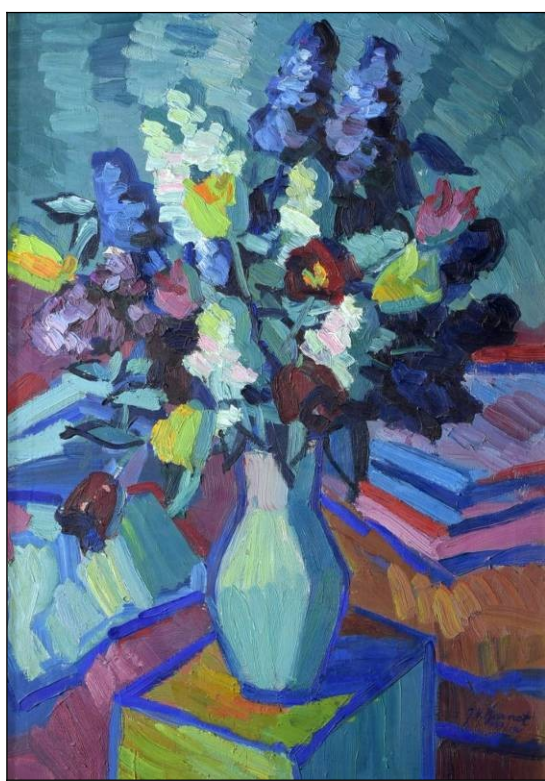
Josef Václav Směšný – Barnet byl významný, byť dnes poněkud zapomenutý český malíř, který se narodil 3. července 1907 v Bludově u Šumperka. Umělecké jméno Barnet začal používat až v roce 1959. Vzhledem k tomu, že signatura na našem obraze neobsahovala jméno Barnet, mohli jsme okamžitě datovat obraz před rok 1959. V dataci obrazu jsme se nakonec mohli posunout mnohem dále, a to díky očíslování na jeho zadní straně. Josef Směšný si totiž svá díla čísloval, a tak jsme porovnáním s jeho dalšími známými díly a také díky tomu, že obraz zachycuje stavby na Staroměstském náměstí zasažené bombardováním na konci 2. světové války, mohli dospět k poměrně přesnému vymezení doby vzniku díla do let 1945-48. Technika malby je olej na kartonu, velikost bez rámu 32 x 43,5 cm, vzadu autorsky očíslován „No 226“ a „Š 16“ a označen autorem jako *Týnský chrám za večera*. Zjistil jsem též, že existuje ještě minimálně jeden velmi podobný obraz se stejným motivem, malovaný ovšem později, zřejmě podle starší předlohy a tedy možná podle našeho „nalezence“. Na jedné aukci

byl za částku 26 800 korun prodán velmi podobný obraz pod názvem *Měsíční noc na Staroměstském náměstí*“ signovaný J. V. Barnet, tedy malovaný po roce 1959. Motiv Týnského chrámu na Staroměstském náměstí býval velmi populární a také se zřejmě dobře prodával, a tak je velmi pravděpodobné, že jich malíř vytvořil vícero – věnoval se mu minimálně po dobu dalších deseti let. Jak by také ne, když adresa jeho ateliéru byla Praha, Pařížská 6, a tak měl oblíbený motiv jen pár kroků od domu, kde maloval.

Velmi oblíbeným motivem J. V. Barneta byly i květiny, nejčastějším oblíbeným námětem bylo téma Van Goghových slunečnic. Přípravnou skicu květinového námětu jsme našli i po odstranění rámu na zadní straně kartonové desky našeho

obrazu. Okolnosti, jak se obraz do Semil dostal, možná časem dopátráme. Ale co ještě víme o jeho autorovi?

Josef Václav Směšný byl synem Josefa Směšného a Marie rozené Koutné z Bludova na Šumpersku. V letech 1927-34 studoval na pražské AVU a do svého ateliéru si ho vybral sám Max Švabinský. Byl jedním z mála československých umělců, kterému bylo umožněno na základě stipendia francouzské vlády studovat na *École du Louvre a École Nationale Supérieure des Beaux – Arts*. V pařížském Louvru vyhrál dokonce s kopií Manetovy *Olympie* celosvětovou soutěž a hlavní cenu 18 tisíc franků.

Po okupaci Francie se vrátil do českých zemí. Jeho obrazy najdeme jak v české Národní galerii, tak i pařížské *Cité Universitaire*. Mezi jeho přátele patřili takoví malířští velikáni jako Jan Zrzavý, Václav Špála, Kamil Lhoták, František Tichý nebo František Kupka. Barnetovy obrazy s oblibou kupovaly významné osobnosti jako například Baťa nebo Antonín Zápotocký.

Josef Václav Směšný - Barnet zemřel 24. února 1990 v Praze a je pochován na bludovském hřbitově. Díla Josefa Směšného – Barneta jsou sběratelsky vyhledávaná, pro nás mají však hodnotu nejen uměleckou, ale i historickou. Podobně jako pro archeology jsou i pro muzejníky důležité kromě artefaktů samotných i nálezové okolnosti, způsob nabytí, kdo, kdy a kým byly věci používané apod. Kromě roviny umělecké, tak sledujeme i linku historickou. „Příběhy věcí“ nám totiž umožňují nejen předmět lépe identifikovat, ale také ho kvalitněji prezentovat veřejnosti. Díky kooperaci semilské radnice a muzea neskončily tyto na první pohled bezcenné „zaprášeniný“ ve sběrném dvoře nebo v kontejneru. Půda semilské radnice tak vydala další zajímavý střípek ze své historie a muzeum si mohlo zapsat další cenný kousek do své výtvarné sbírky. A možná ne poslední. Na identifikaci několika dalších uměleckých děl ze zdejších půd a opuštěných továren už pracujeme a o jednom z nich se něco zajímavého dozvíte už brzy.

○ Miroslav Šnaiberk, Semilské noviny; *foto Antik Mašek Karlovy Vary; abart*

Silnice mezi Libštátem a Lomnicí nad Popelkou bude do konce dubna uzavřena. Asi 50 metrů od historického libštátského mostu / FOTO ve směru ven z obce se bude pokládat kanalizace. Autobusy veřejné dopravy budou zajíždět v Libštátu na náměstí, kde se budou otáčet, pozdější spoje linky 670980 budou mít náhradní zastávku na křižovatce silnic II/283 a II/286.

Jak jsem začerstva koncem března psal, vyhořela stará škola v obci Pěňčín – Hut'.

Vyšetřovatel HZS a kriminalistický technika stanovili za příčinu požáru závadu elektroinstalace.

Škola v Hutí neodmyslitelně patří k historii a atmosféře obce, povězte si pár vět o její historii.

V roce 1876 povolila krajská školní rada subvenci k postavení školy

v Hutí. Přesto byla stavba zahájena až po dvou letech, položení základního kamene proběhlo 24. června 1878. Samotná stavba opakovaně vázla a obec si

za těžkých bojů a obětí musela na pokrytí prvních nákladů vzít půjčku 3 tisíce zlatých (užíval se i název florin nebo florén). Konečné otevření školní budovy následovalo v listopadu 1879. Při započítání všech dostaveb a vnitřního vybavení jsou vyčísleny náklady na školní budovu na 18 523 zlatých a 90 krejcarů. Foto školy pochází z roku 1924.

/ Zdroj: R. Hübel, Pěňčinský zpravodaj

PĚŇČÍN – 2. února 2021 zemřela Januška Smolková, dlouholetá kronikářka Pěňčina. Narodila se v roce 1933 na Čížkovicích. Prakticky celý život pracovala ve Výzkumném ústavu skla a bižuterie, v jeho technickém úseku. Pěňčinskou kroniku svědomitě vedla od roku 2000 po dobu patnácti let.

PĚŇČÍN – Šestnáct fotografií ze soutěže *Zima na Pěňčinsku* bude vystaveno v Kittelově domě v Krásné a vidět je tam bude možné spolu s velikonočními okénky.

První cenou byla ohodnocena fotografie Radky Liškové – Západ slunce u Lípy.

mnichovohradištsko

11. dubna si připomeneme 145. výročí narození stavitele a architekta Ladislava Čapka.

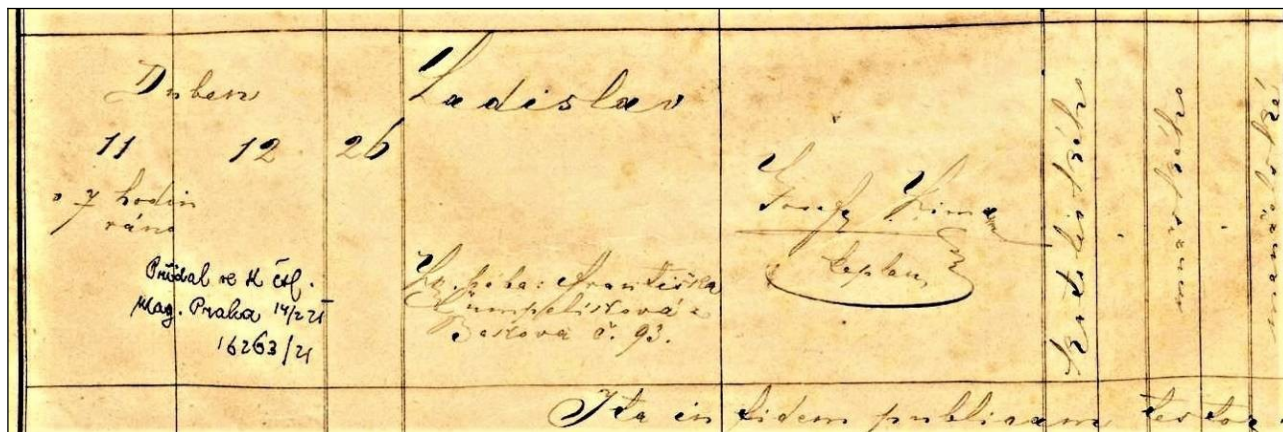
Čtete o jeho jménu ve spojení s Mnichovým Hradištěm poprvé? Nepochybně jste se však setkali alespoň s některou z jeho staveb. Badatelským impulzem ke shromáždění dosavadních poznatků a materiálů, které máme nyní k dispozici, pro nás byl e-mail pana Christiana Thuriho, pražského badatele, který se rozhodl napsat první ucelenou monografii věnovanou životu a dílu Ladislava Čapka. Jedinečného umělce, stavitele, architekta a podnikatele, autora několika desítek činžovních domů i vil především na území

Prahy. Ale také člena Jednoty sokolské, dlouholetého předsedy Společenstva stavitelů, spoluzakladatele a donátora Církve československé husitské. Panu Thurimu patří naše díky za informace, o které se s námi průběžně dělí! A jak taková monografie vzniká? Skládáním jednotlivých střípků. Je nám potěšením, že k jednomu z nich přispěla i sbírka městského muzea, kterou spravujeme a nadále rozvíjíme.

Ladislav Čapek se narodil 11. dubna v sedm hodin ráno roku 1876 do rolnické rodiny. Otcí Josefu Čapkovi, pachtýři chalupy ve Veselé čp. 26 (synu Josefa Čapka zdejšího chalupníka z čp. 13 a matky Anny rodem Krejbichovy z čp. 40 také ve Veselé), a matce Anně, rozené Gregorové z Dolánek čp. 2.

V muzeu jméno Ladislava Čapka dohledáme v archiváliích týkajících se zdejšího školství. Do první třídy malý Ladislav nastoupil ve školním roce 1882-83. Mimo jména třídního pana učitele Vendelína Zumana se dočteme i o změně bydliště na čp. 19, které si rodina Čapkových pronajala. Obecnou školu dokončil v červnu 1889 s výborným prospěchem, 1. září pak nastoupil do měšťanské školy v Mnichově Hradišti (nová budova čp. 244 z roku 1884 na náměstí), jak poznamenal třídní učitel František Kořínek. Po jejím absolvování nastoupil Čapek do zednického učení. Následně pokračoval na průmyslové škole stavební v Praze, z tohoto důvodu se do Prahy přestěhoval k příbuzným. Na své školské počátky v rodné vsi nezapomněl. Naopak! Stal se pravidelným štedrým dárcem, jak dokládají zápisy v kronice školy ve Veselé z let 1923 až 1949, a to vždy v čase Vánoc. Označován byl posléze jako neznámý nebo nejmenovaný dárcem. Za poslední dar bylo v roce 1949 zakoupeno rádio. Následně už jméno Ladislava Čapka v kronice zmíněno není.

Ladislav Čapek měl dvě sestry a mladšího bratra. Bratra Josefa Čapka (*1878) známe jako krejčího s živností v čp. 421 ve Smetanově ulici v Mnichově Hradišti. Shodou okolností byla muzejní sbírka nedávno rozšířena o černý vlněný kabát z doby první republiky, včetně štítku se jménem krejčího Čapka.

Co se prvních pracovních zkušeností Ladislava Čapka týče, získal je coby polír (stavební dozorce) u pražské stavební firmy. Brzy se vypracoval až na stavbyvedoucího, takto pracoval asi dva roky. V tomto článku si uvedeme pouze výběr z bohatého seznamu jeho staveb. První doloženou realizací, na které se Ladislav Čapek stavebně podílel, je secesní přestavba Hotelu Evropa na Václavském náměstí v Praze v letech 1903 až 1905, původně novorenesanční budovy z roku

1872. Následně se však Ladislav Čapek rozhodl stavět své sny, a to doslova.

Na základě získaných zkušeností se v roce 1907 pustil do podnikání na vlastní pěst a získal živnostenský list pro obor „podnikatelství staveb“. Od tohoto momentu se začala odvíjet dlouholetá kariéra úspěšného stavitele. Město Praha se rychle rozšiřovalo, pohlcovalo okolní obce, počet obyvatelstva rostl, byla velká poptávka po činžovních, ale i rodinných domech. Čapek správně a včas pochopil, že budoucnost stavitelství je za hranicemi tehdejšího města. Dá se říci, že šlo o předchůdce dnešních developerů. Pozemky v okolí Prahy (mj. Královské Vinohrady, Bubeneč, Dejvice, dřevařské ohrady v Podskalí, brownfieldy na Smíchově) zakoupil a čekal, až se legislativa přizpůsobí situaci. Dobře věděl, že investice má potenciál. Peněžní ústavy v té době půjčovaly stavebníkům jen do tří čtvrtin hodnoty nemovitosti, zbytek museli hradit sami podnikatelé. Přes toto riziko měli zpravidla stavby velmi dobře rozpočítané a pozdějším zájemcům nově postavené domy prodávali s deseti a více procentním ziskem. Nestavěl přímo na zakázku, projektoval a následně realizoval své představy. V postaveném domě i na čas žil a následně ho prodal.

Bubenečská 33, léta tu byl Hostinec v Bubendě, dnes je tu Bubenečský pivovar

Čapkovou specialitou, v té době na stavbách zřídka používanou, se stalo dřevo a trámy ve fasádě, zejména ve štítech domů. Na fasádách také nechával prostor pro umělce z řad sochařů a malířů. Tento postup s velkým úspěchem použil hned u prvních staveb své firmy, secesních domů na Vinohradech, například v ulici Na Švihance u čp. 1475/3 s dochovaným hrázděným štítem. Ve stejném

bloku zmiňme dům č. 1493/24 v Chopinově ulici s výrazně členěným štítem a zdobnými prvky na fasádě, včetně sochařských. Obzvláště si nechával záležet na střechách, které nazýval korunami domů a na jejichž jedinečné architektonické řešení, co se týče tvaru i umístění a zdobení komínů, vždy dbal. Neméně jedinečný je rohový

Bubenečská 35 – ještě s vinárnou

dům čp. 86/7 na Janáčkově nábřeží, kde je Čapek autorem i architektonického návrhu s kuriózní štukovou dekorací na průčelí (například motiv ptáka držícího plány stavby).

Ladislav Čapek prožil dvě světové války. Před narukováním do té první jej uchránila exkluzivní zakázka na stavbu silnice z Horoměřic do Lysohlaj a Suchdola, budoucí důležitá pražská dopravní tepna. Po jejím skončení se Ladislavu Čapkovi otevírá nejneprodnější období jeho života. V Praze byla zahájena poválečná výstavba a Čapkova firma stála za zrodem více než čtyř desítek budov po celém městě. Nejvíce domů

pohromadě vystavěl na Puškinově náměstí v Bubenči. Domy jsou výjimečným výtvarným dílem díky reliéfům, na kterých jsou ztvárněny jednotlivé profese od tesaře, skláře, železáře až po malíře a architekta.

**Puškinovo náměstí
11 x Raisova 12**

Detail jednoho z domů v Raisově a detail reliéfu na domě Eliášova 43

Uralská 10 (Puškinovo nám. 14) a Uralská 9 (Puškinovo nám. 15)

Stejně tak jeho dům č. 1252/24 (z roku 1922) na rohu ulice Podskalské a Na Poříčním právu zdobí zajímavý reliéf štěrkaře resp. cestáře, představitele jednoho z povolání typických pro Podskali.

Čapkovy realizace ovlivnila geometrická secese, posléze se přiklonil ke stylu připomínajícímu art deco (např. domy v Bubenči, 1925), později k novoklasicismu (vila v Pevnostní, 1926). Ke konci 20. let využíval částečně principů purismu, jak ukazují jeho návrhy domů v Dejvicích (1931), ale v poslední známé realizaci se v roce 1933 opět vrátil k neoklasicismu (Vilímovská 25, Dejvice).

Na Pískách 19, vila kde bydlel ministr Prokop Drtina. Nebydlel tu i Ivánek Hlasů?

Pevnostní 3

Jako spoluzakladatel a velmi aktivní člen Církve československé husitské se podílel na projektování řady svatyní. Byl autorem Husova sboru ve Farského ulici v Holešovicích, ve 30. letech upravoval svatyni v Roztokách u Prahy a v roce 1931 přepracoval zdarma plány Husova sboru v jihočeské Křemži. V roce 1939 vypracoval projektový návrh sboru Dr. Karla Farského v Klatovech, který měl být postaven na počest zakladatele církve, zesnulého v roce 1927. Dokončen byl až v roce 1958. Jedním z posledních důležitých Čapkových aktů pro církev byla spolupráce při vybudování a zřízení pohřebního ústavu při Ústředí sociální práce církve československé v Praze v roce 1941. Mnoho dalších zajímavých staveb tohoto autora potkáváme při procházce Prahou dodnes. Všechny se jistě objeví v chystané monografii.

Viladům Vilímovská 25 na Hanspaulce

Ladislav Čapek se oženil 18. února 1909 s Růženou Hartmannovou, třetí dcerou velkostatkáře z Kněžmostu. Ze šťastného manželství se narodily tři dcery – Květa, *1910; Růžena, *1912 a Alena, *1923.

(Přes sestry Hartmannovy je Čapek příbuzensky spjat s dalšími významnými staviteli – Aloisem Zimou, Josefem Dneboským, Jaroslavem Vondrákem a Jiřím Stibralem – pozn. f.)

Rodina se různě stěhovala. Po první světové válce do velkého bytu v Podskalské ulici na Praze 2, včetně již starého otce Josefa, kterého si syn po smrti matky vzal k sobě. Tam Čapkovi bydleli do roku 1926, než se přestěhovali přímo do nového stavitelova díla, honosné vily v Pevnostní ulici čp. 582/3 na samém kraji Ořechovky.

Možná právě rodiště ženy bylo inspirací

pro výstavbu víkendového rodinného sídla, vily čp. 12 v nedaleké Branžeži v letech 1921 až 1923. Opět s typickým hrázděním, zachovaným tu v plné kráse do dnešních dnů. Secesní Vila Čapek je doslova architektonickou perlou Branžeže. Čapek zbožňoval přírodu a procházky. K jeho pozemkům v Branžeži patřilo přes hektar louky a lesa. Dům sám je stavbou s velmi pestrou historií. V roce 1944 ji zabrala Hitlerjugend jako ubytovnu.

Pro potřeby Říše byla od roku 1942 využita i vila v Pevnostní, Čapkovi se do ní již nikdy nevrátili. Brzy po válce si zde zřídila své velvyslanec-tví Turecká republika. Turci platili nájemné, ale stavitelova rodina z něj viděla vždy jen nepatrný zlomek. V roce 1976 nakonec Československá republika pozemek přímo prodala Turecku, dodnes je jeho svrchovaným územím.

Čapkovi se přestěhovali do dejvického domu Na Pískách 22. Po roce 1948 však o dům opět přišli, celá početná rodina se musela nastěhovat do přízemí, ve sklepě

Vila Čapek v Branžeži; foto Josef Zajíček, 2020

si Čapek zřídil pracovnu a kancelář. Ostatní patra byla zabydlena dosazenými nájemníky. Stejně tak tomu bylo i na Branžeži. Vilu obsadil národní výbor, Čapkovým ponechal k užití pouze jedno patro, do zbytku šli opět nájemníci. V 70. letech vilu vlastnil ONV Mladá Boleslav, byty jsou zrušeny a z objektu se stalo sezónní rekreační zařízení, využívané školami, zaměstnanci ONV i podniku Škoda-AZNP. Od roku 1992 se ve vlastnictví vystřídaly tři soukromé společnosti; od roku 2014 do současnosti je objekt v rukou společnosti Benet Holding, která vilu doslova zachránila. Je po nákladné rekonstrukci a slouží jako penzion.

Na Pískách 22

Poslední léta svého života bydlel Ladislav Čapek s manželkou u své nejmladší dcery Aleny. Čapkův zeť Daniel Mathauser, rovněž stavitel (kterému chtěl

Čapek stavební firmu po válce předat) se svými rodiči, manželkou, rodiči manželky a s dětmi museli žít všichni v jediném bytě v domě Na Pískách. Celá rodina musela vystačit s jedním platem Čapkova zetě, protože komunisté, kteří bez skrupulí rozkradli stavitelův majetek, mu coby nenáviděnému kapitalistovi nepřiznali ani korunu důchodu. Takového uznání se dočkal slavný Ladislav Čapek po desetiletích usilovné a obětavé práce. Dle vzpomínek rodinných příslušníků, které cituji, přes všechna příkoří, kterých se mu po válce dostalo, nezatrpkl, nenadával, nenechal se navenek zlomit. Nesl břemeno svého smutku uvnitř, ale tak hrdě a statečně, že okolí nic nepoznalo.

Počátkem dubna 1954 nešťastně zakopl a upadl na trávě, udeřil se do hlavy a zlomil si klíční kost. Lékaři při prvním vyšetření dostatečně včas nerozpoznali otřes mozku a rozsáhlé vnitřní krvácení. Ladislav Čapek zemřel o týden později, 9. dubna v jedné pražské nemocnici. Pochován je na Olšanech v rodinné hrobce (se sochou Krista Spasitele), kterou zde vybuodoval po smrti svých rodičů.

- Karel Hubač, Muzeum města
Mnichovo Hradiště

Na Pískách 71 – 81, výše Nad Šárkou 128

jičín

* Po zimní odmlce silničáři nastoupili na dokončení povrchu nového obchvatu Jičína, informoval Deník. Přeložka Robousy – Valdice v délce tří a půl kilometru má být zprovozněna v květnu. Na silnici u Robous na ni řidiče navede kruhová křižovatka, za Valdicemi se připojí na původní silnici ve směru na Lomnici kruhovou křižovatkou. U Robous roste také nový obchodní dům Hecht.

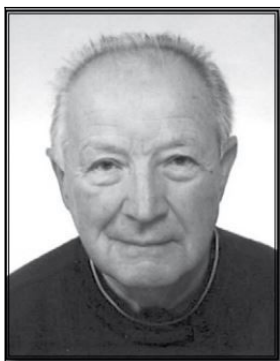
* **Stavební úřad v Jičíně přesídlil na novou adresu – 17. listopadu 1074, což je budova, kde sídlí Komerční banka.**

sobotecko

Hrad Kost přivítá turisty nejdříve v červenci, uvedl Deník. Památka v majetku Kinských dal Borgo prochází třetím rokem opravou za více než sto milionů. Ta se však blíží k závěru. Podle správce Jana Macháčka záchranné práce pokračují zádlažbou a spárováním zdiva západní stěny Vartemberského paláce, která bude opatřena vápennou omítkou. Práce mají být dokončeny v srpnu, hrad bude zpřístupněn v červenci.

hořice

Miloslav Sládek, známý hořický architekt, podlehl 4. února 2021 komplikacím spojeným s nemocí krevního oběhu. Těžko uvěřitelná zpráva, neboť pan Sládek byl až do poslední chvíle velmi aktivním a vyhledávaným odborníkem v oblasti výstavby rodinných domů. Díky svému renomé, poctivě odvedené práci a lidskému přístupu byl velmi oblíbeným projektantem nejen v Hořicích, ale i širokém okolí. Jeho originální rukopis je patrný zvláště v nové výstavbě, z poslední doby například v ulici Karla Kofránka. Sládkovy projekty zahrnovaly kromě novostaveb i zdařilé přestavby a složité modernizace, vždy však s citlivým zřetelem k okolní zástavbě a prostředí. Několik let byl i respektovaným členem stavební komise na městském úřadě.

○ Pavel Bičiště, Hořický zpravodaj

jablonec

* Zchátralé areály a oblasti, které se podařilo zachránit před zkázou a vdechnout jim nový život představuje putovní výstava, kterou uchystal Liberecký kraj ve spolupráci s Agenturou regionálního rozvoje. Kolekce snímků takzvaných brownfieldů, které se dočkaly revitalizace, je k vidění do 25. dubna v obchodním středisku Central v Jablonci nad Nisou. Putovní výstavy revitalizovaných brownfieldů se konají každý rok. V minulých

letech proběhly výstavy v Liberci, v Jablonci nad Nisou, Semilech, Hrádku nad Nisou, v České Lípě, ve Frýdlantě, Chrastavě, Železném Brodě, v Jilemnici a dalších městech Libereckého kraje.

Kdo by měl zájem dozvědět se víc o krajských brownfieldech, může navštívit web www.investujpodjestedem.cz.

„Tam lze získat další informace o této problematice a vyhledat i vhodné lokality pro podnikatelské záměry. Je také možné se obrátit na Agenturu regionálního rozvoje, která portál spravuje a je připravena zprostředkovat potřebné informace,“ doplnil radní Ulvr.

Opravená Česká beseda v Českém Dubu, *foto LK*

Databáze brownfieldů a greenfieldů – to jsou zelené louky určené k zastavění – v současné době obsahuje celkem 310 míst, z toho 40 jich je určených k prodeji a 17 k pronájmu.

- Jan Mikulička, Liberecký kraj

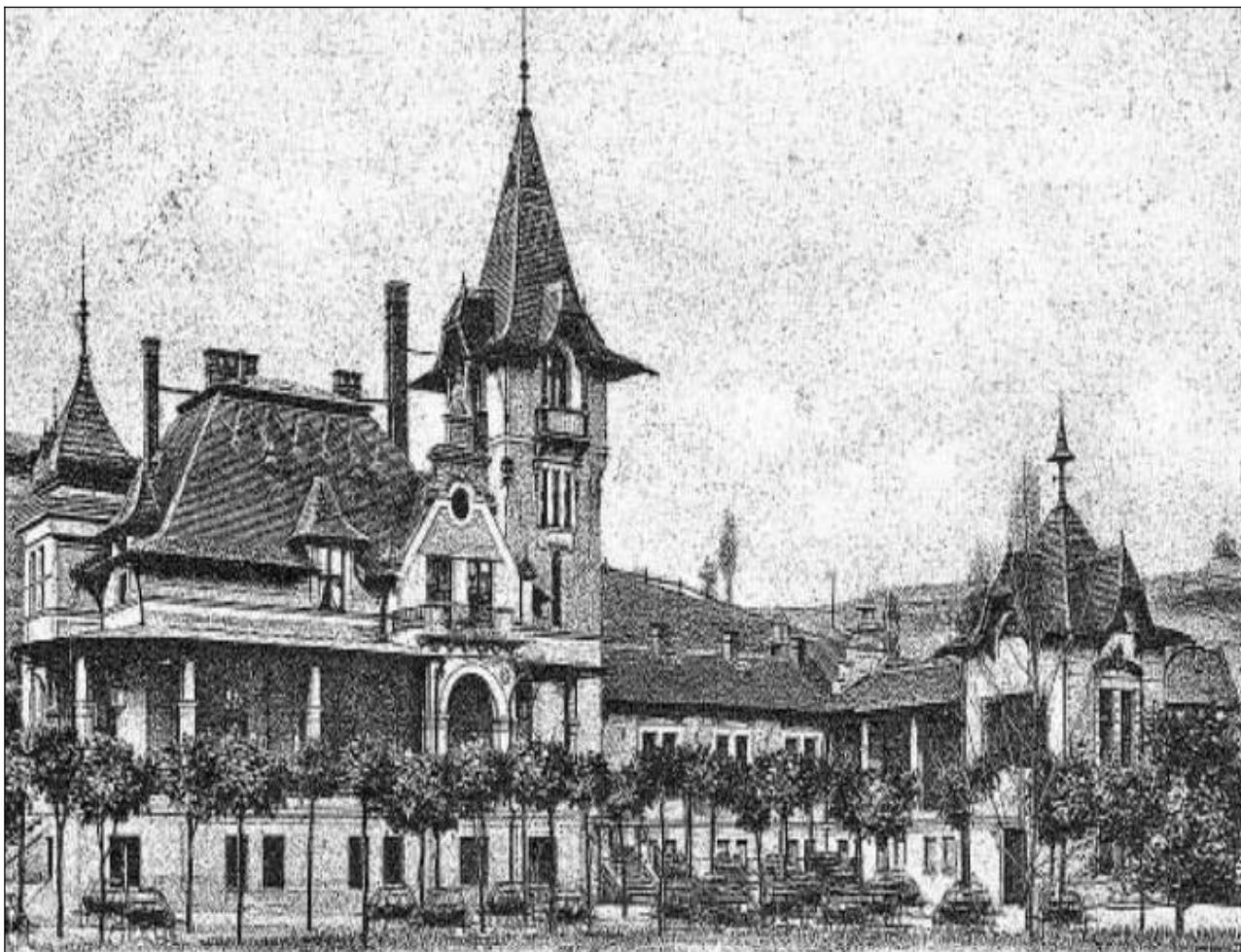
liberecko

První etapa rekonstrukce areálu Vratislavické kyselky je u konce!

Areál Vratislavické kyselky je součástí společnosti *Kitl* od srpna 2018. Od té doby firma intenzivně pracovala na obnově areálu. Koncem března byla ukončena první etapa obnovy areálu a výroba bylinných a ovocných sirupů *Kitl* se tak

mohla přestěhovat do nových prostor. Novou výrobní halu si budete moci prohlédnout na vlastní oči a to už 12. června od 10 hodin, kdy budou brány Vratislavické kyselky otevřeny pro veřejnost v rámci akce *Kitl v Kyselce*. Pro návštěvníky bude připraven pestrý kulturní program, exkurze do nových výrobních prostor a samozřejmě kvalitní občerstvení. Představena bude i letní novinka *Kitl*. Ve večerních hodinách zahraje kapela Tata Bojs. A možná, ale opravdu jen možná, návštěvníky čeká i ochutnávka Vratislavické kyselky.

/ Zdroj a foto: Pěččínský zpravodaj

za humny

HRADEC KRÁLOVÉ / ROVENSKO p. TR. – Mord. Vražda. To je věc, která pohne celým krajem, na čas se o ničem jiném nemluví. Tak tomu bylo také, když jsem byl naposledy na chalupě, tedy loni v srpnu. V den, kdy jsem přibyl do Rovenska, tu právě probíhala policejní rekonstrukce. Zločin byl pochopitelně hlavním motivem hovorů v mé oblíbené hospůdce na hřišti. „Když jsem se o té vraždě dozvěděl, bylo mi hned jasné, že to udělal Karel Štoviček,“ řekl mi soused, se kterým se paradoxně vídám spíš tady.

Nejděsivější kriminální případ v Českém ráji z posledních let se začne rozplétat v pondělí před Krajským soudem v Hradci Králové. Karel Štoviček se mu bude

zpovídat z dvojnásobné vraždy, za kterou možná dostane i doživotní trest. Muže viní státní zástupce z toho, že loni 25. července v Rovensku brutálně zabil Lucii J., deset dní na to zavraždil v Turnově také Stanislavu H., v obou případech oběť zadusil. „Napadl ji nejprve úderem zde nalezenou prázdnou skleněnou lahví od vína zezadu do hlavy, následně ji chytil rukama zezadu za krk, který jí stiskl a takto ji rukama škrtil, poté strhnul poškozené ledvinku, kterou měla připnutou kolem pasu a tuto ji přiložil na krk a pokračoval ve škrčení až do okamžiku, kdy nejevila známky života,“ popisuje obžaloba první vraždu. Druhá vražda měla obdobný scénář. Tělesně hendikepované ženě sebral kabelku, jejíž popruh jí přiložil na její krk a tímto ji škrtil do okamžiku, kdy přestala jevit známky života, posléze tělo hodil do řeky Jizery.

„Šťoviček nebyl justici neznámý člověk“, píše MF Dnes. „Za jednu vraždu byl odsouzen v minulosti. Ve dvaceti letech spolu s milenkou Věrou V. mučivým způsobem zabili v Branžeži důchodce. Seniorovi nacpali jako roubík do pusy kapesník, převázali mu ústa kusem ručníku, oba mu spoutali ruce a nohy a nakonec jej udusili polštářem. Za to dostal Karel Šťoviček 14 let vězení, dva roky mu pak soud přidal za výhrůžky soudci. Sedět šel ve svých 21 letech, z vězení vyšel ve svých 37 letech.“

Ještě jako mladistvý pak bodl nožem nevlastní matku, která se nešťastně připletla do jeho sporu s otčímem. Karel Šťoviček byl totiž jako dítě adoptovaný bohatou rodinou z Rovenska. „Jeho rodiče byli vysokoškoláci, cítili potřebu si vzít malého Roma z ústavu a páchat dobro. No a takhle to dopadlo,“ říkali sousedé vraha z Rovenska, s nimiž MF DNES loni hovořila.

„Zkazilo to atmosféru, byli jsme rekreační místo a cíl výletníků, teď se o nás píše jako o místě, kde se vraždí. Vneslo to mezi nás cosi temného, co bude trvat dlouho, než vyšumí,“ svěřil se Josef K., živnostník z Rovenska.

MLADÁ BOLESLAV – V současné době se připravuje publikace o historii dálnice D10, autor prosí majitele fotografií dálnice, aby se ozvali prostřednictvím e-mailu. Mgr. Jan Juřena, jan.jurena@soapraha.cz .

náš jubilant

Václav Čtvrtek (rodným jménem Václav Jan Maria Cafourek) přišel na svět 4. dubna 1911 v letenském činžáku Jirečkova 16. / **FOTO níž**
Otcem mu byl Jan Cafourek, účetní městského berního úřadu v Praze, matkou Johana Fejfarová, původem z Jičína. Právě v Jičíně na Valdickém předměstí bydlel během první světové války malý Václav s matkou a bratrem u svého dědečka, bývalého jičínského starosty, tesaře a stavitele Václava Fejfara (1842 v Jičíně – 1918 tamtéž). / **FOTO níž**

Čtyřletý pobyt v Jičíně, atmosféra města i okolní krajiny a napínavá vyprávění dědečka významně poznamenaly jeho pohádkovou tvorbu.

V roce 1918 se rodina vrátila zpátky do Prahy na Letnou. Rodina se přestěhovala do domu Na Výšinách 22 a ještě později do ulice Na Výšinách 4, do areálu letenské vodárny, která po připojení Prahy na káranský vodovod ztratila původní určení.

Do školy chodil do ulice U studánky.

Ve 30. letech se rodina přestěhovala do tzv. Kočího vily na rohu dnešní Milady Horákové a U Vorlíků – známé ruiny z kauzy Lordship.

Na přání otce začal Václav studovat práva, která ale nedokončil, odešel po třech semestrech. Pak nastoupil jako úředník na okresním finančním ředitelství v Chebu, kde napsal svůj první humoristický román. Za druhé světové války pracoval jako finanční úředník v Praze.

Po osvobození začal spolupracovat s dětskými časopisy, v roce 1949 se stal zaměstnancem Československého rozhlasu, kde do roku 1959 vystřídal několik funkcí – působil jako dramaturg pohádkových pořadů, vedoucí vysílání pro školy, a nakonec jako vedoucí vysílání vědy a techniky pro mládež.

Mimochodem, známé komunistické heslo „poručíme větru, dešti“ pochází z Písničky mladých budovatelů z poloviny 50. let, jejíž text je připisován právě Václavu Čtvrťkovi; hudbu složil Alois Palouček. „Rozsvítíme slunce štěstí / pro každého bude hrát / poručíme větru, dešti / kdy má pršet a kdy vát // Proměníme celou zemi / v rudých květů záplavu / dokážem to všichni s všemi / od východu k západu!“

15. června 1959 si nechal úředně změnit jméno na Václav Čtvrtek. Čtvrtek si ho zvolil podle data svého narození.

Od roku 1960 se plně věnoval literární činnosti. Ve Čtvrtkově bohaté literární tvorbě pro děti lze vysledovat dva hlavní okruhy. Prvním jsou příběhy ze života dětí a mladých lidí, popisující jejich každodenní starosti, k nimž patří třeba kniha *My tři a pes z Pětipes* (1958) o prázdninovém dobrodružství party kluků nebo kniha *Kosí strom* (1963), v níž si hlavní hrdina po přestěhování na nové sídliště hledá kamarády. Někdy obsahují jeho příběhy i pohádkové nebo fantaskní motivy, jako třeba *Chlapec s prakem* (1961) o husitského klukovi, který se náhle ocitne ve 20. století.

Druhý okruh tvoří autorské pohádky, které vznikaly převážně od poloviny

60. let a jsou dnes nejznámější částí Čtvrtkova díla. Mimořádné obliby dosáhly zejména pohádky s rázovitou postavou jičínského loupežníka Rumcajse. Podobný ráz mají i příběhy dalších pohádkových postaviček inspirované krajem Jičínska a později Dobříše – vodníka Česílka, formana Šejtročka, ševce Kuby a jeho Stáziny, kteří bojují za svoji lásku v pohádkovém románu *Jak ševci vedli vojnu pro červenou sukni* (1979), nebo hrdinů vyprávění *O hajném Robátkovi a jelenu Větrníkovi* (1979).

Větší mírou hravosti a poetické obraznosti se vyznačují Čtvrtkovy pohádky, vycházející z folklorního vyprávění o různých skřítcích a přírodních bytostech, především *Pohádky z mechu a kapradí* (1970) s Křemílkem

a Vochoomůrkou, pohádky *O makové panence a motýlu Emanuelovi* (1970), *O víle Amálce* (1973) aj.

Úspěch Čtvrtkových pohádek je založen z nemalé části na jejich mistrovském převedení do podoby animovaných seriálů, na kterých se podílel Radek Pilař, Zdeněk Smetana ad. S televizí autor spolupracoval už od druhé poloviny 60. let – i když sám scénáře nikdy nepsal – a jeho pohádky se staly jedněmi z nejúspěšnějších programů pro děti vůbec, třeba večerníček o Rumcajsovi převzalo třicet zahraničních televizních stanic.

Do Jičína, jako do dějiště svých pohádek, se Václav Čtvrtek vždycky rád vracel. V roce 1975 byl jmenován čestným občanem Jičína. Je zde po něm pojmenovaná jak ulice, tak i náměstí. Od roku 2006 nese jeho jméno i jičínská knihovna.

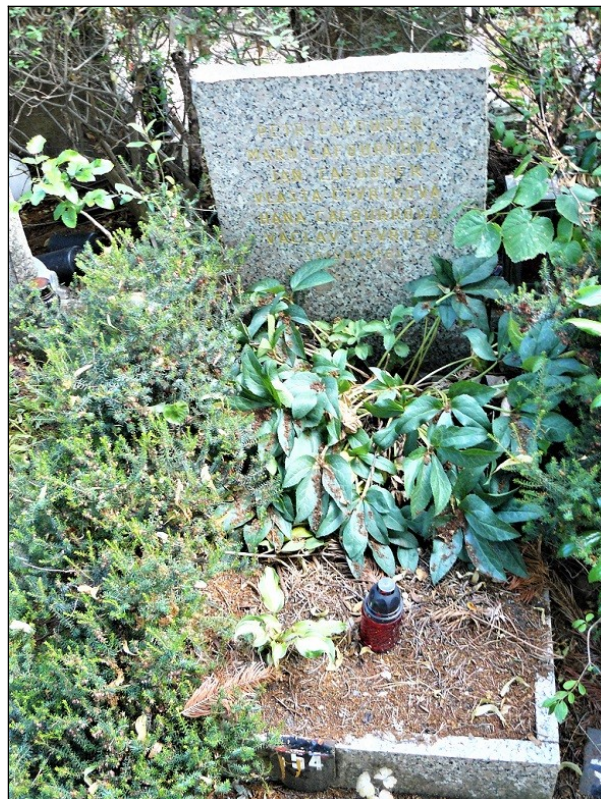
K padesáti letům vzniku kreslené postavičky loupežníka Rumcajse byla na okraji lipové aleje, naproti domku Čtvrtkova dědečka, instalována dřevěná lavička, která připomíná oba tvůrce legendárního loupežníka. Knihovna Václava Čtvrťka v Jičíně dílo Václava Čtvrťka shromažďuje a uchovává.

Ku konci života žil spisovatel ve Vokovicích v Kladenské 20, jezdil také často do spisovatelského zámku v Dobříši.

Zemřel 6. listopadu 1976, pochován je na libocko-vokovickém hřbitově v jeho levé části; kdo by hrob hledal, musí pozorně, protože nejprve jsou na desce jmenováni rodiče Cafourkovi.

Zdroje: Iva Rodrová, Jičínský zpravodaj; Literáti z naší čtvrti (Praha 6); Pavlína Kourová, Letenská parta; Wikipedie; *foto Deník*

hrdý okýnko

Tomáš Souček

f.